

SZAKDOLGOZAT

Dr. HALÁSZ ANDRÁS
okleveles agrármérnök

Gödöllő
2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Szent István Campus

Agrárdiplomácia szakirányú képzés

**Az EU és a MERCOSUR országok együttműködéséhez
kapcsolódó stakeholdereinek (érintettek) feltárása és
klasszifikálása, valamint befolyásuk elemzése**

Konzulens: Dr. Zöldréti Attila
megbízott oktató
c. egyetemi tanár

Készítette: Dr. Halász András
ZA0FLW

Intézet/Tanszék: Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

**Gödöllő
2024**

Tartalomjegyzék

1	Bevezetés és célkitűzések.....	2
2	Szakirodalmi áttekintés	4
2.1	MERCOSUR országok	4
2.1.1	Bevezetés számokban	4
2.1.2.	Zöld megállapodás és Zöld átmenet.....	6
2.1.3.	Az elmúlt 10 év fontosabb állomásai	8
2.1.4.	Politikai aktualitás.....	10
2.2	Kitekintés az EU–Új-Zéland kétoldalú kereskedelmi megállapodás.....	11
3	Anyag és módszer	14
4	Eredmények és értékelésük	15
4.1	OECD kapcsolatok.....	15
4.2	CELAC (Community of Latin America and Caribbean) térség.....	15
4.3	BRICS országok.....	16
4.4	Stakeholderek.....	16
4.4.1.	Érdekszférák.....	20
4.4.2.	Kormányzat	21
4.4.3.	Helyi és nemzetközi társadalmi szervezetek.....	22
4.4.4.	Tulajdonosok/Cégek	22
4.4.5.	Hitelezők	23
4.4.6.	Egyéb stakeholderek	23
4.5	Földgáz.....	23
4.5.1.	Energiahordozó	24
4.5.2.	Műtrágya	24
4.6.	Diplomáciai mozgatórugók.....	25
5	Következtetések és javaslatok.....	28
6	Összefoglalás.....	29
7	Köszönetnyilvánítás	30
8	Irodalomjegyzék.....	31
9	Ábrák és táblázatok jegyzéke	37
10	Nyilatkozatok	39

1 Bevezetés és célkitűzések

„A természetadta gazdasági és kereskedelmi szükségességek megjelölik azt az utat, amely a legközelebbi szomszédainkkal való viszonyaink rendezéséhez vezet.”

Bethlen István

A diplomáciában, illetve az annak részét képező agrárdiplomáciában a kereslet-kínálat alapján minden szereplő számba veszi, hogy mivel sáfárkodhat (Zöldréti, Vajda, 2023). Napjainkban a nemzetközi kapcsolatok egyik fontos szempontja a biztonság (létkérdés) is (Hegedűs, 2022). Szinte „árucikké”, beárazhatóvá vált egy-egy ország biztonsági környezete. Milliárdos üzletek múlhatnak azon, hogy a befektetők fizikailag is biztonságban tudják a pénzüket, vállalkozásukat. A COVID-19 előtt már szinte a múlt homályába veszett a gazdaságbiztonsági tartalék [2,3,4,5] fogalma, ami viszont a pandémia után, újból reflektorfénybe került. Hazánkban 2015-ig az élelmiszerek állami készletezése a Tartalékgazdálkodási Nonprofit Kft. dolga volt, majd ezt követően a Belügyminisztériumhoz tartozó Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Gazdasági Ellátó Központja (BM OKF GEK) és annak megyei igazgatóságai vették át az induló katasztrófavédelmi készletek tényleges megtervezését és biztosítását (Horváth, 2020, 2022). Egyszóval az élelmiszer mind hazai, mind nemzetközi vonatkozásban újra létkérdéssé vált a „természetes-automatizmus” helyett (lsd. Kritikus infrastruktúra COVID alatt) [6]. Az ehhez kapcsolódó érdekeltségi kompromisszum kialakításának szükségessége mutatja szakdolgozati témaválasztásom aktualitását. Szakdolgozatom témaválasztásának jelentőségét mutatja, hogy az élelmiszer ma már az olaj mellett fegyvernek is számít, amelyet a saját élelmiszerbiztonság fenntartása mellett befolyás és együttműködés érvényesítésének eszközeként is használnak a potenciális felek. A világ minden országában találunk példát az érdekellentétekre. Folyamatos kötélhúzás zajlik az energiaszektorban, az élelmiszer- és építőiparban, és az ezeket kiszolgáló bel- és külkereskedelemben is. Az élelmiszeripari termékek feldolgozottsága nagyban befolyásolja például a hulladékfeldolgozás költségeit és beruházásainak irányát. Nyersanyag és végtermék, minden adás-vétel valahol itt kezdődik. Vannak ugyan körforgásos [1] gazdasági célkitűzések, de ezek a fejlett és jellemzően nyersanyag-importra szoruló országok céljait és érdekeit tükrözik. Mindez a szerteágazó kapcsolódó érdekeltségi rendszerek együttesét mutatják. A szakdolgozat célja, hogy fölvázolja a külkapcsolati rendszert és bemutassa a különböző stakeholderek érdekeltségét és ennek érvényesítésére szolgáló tevékenységét. A témaválasztás az Európai Unió és a MERCOSUR

országok érdekeltségi és azt leképező diplomáciai, azon belül agrárdiplomáciai viszonyrendszerét járja körbe az alábbi hipotézis alapján:

A tervezett EU-MERCOSUR megállapodás esetében csak a jelentős befolyással bíró stakeholderek érdekérvényesítési kompromisszuma juttathatja el a tervezett megállapodást a jogerőre emelés szintjére. A hipotézis megalapozottságának vizsgálatához szakdolgozatomban sorra veszem a meghatározóbb stakeholder követeléseket és azok érvényesítési potenciálját. Megvizsgálom, hogy egyáltalán lehetséges-e olyan stratégia, mely mindkét fél számára elfogadható. Sorra veszem az érdekérvényesítés módjait és diplomáciai mozgásterét. Kutatásom során a diplomáciai események és az elérhető kommunikációs információk és a korábban megjelent elemzések, dolgozatok segítségével felvázolom az eddigi eredményeket, illetve a kudarcok körülményeit. Sorra veszem a lehetséges megoldásokat és a stakeholderek érdekeit, mozgatórugóit. Az érdekek feltárásában és elemzésében az EU és a MERCOSUR térség országainak kereskedelmi mérlegéből indulok ki, azonban elemzésem kitér az indirekt körülményekre (külpolitikai érdekérvényesítés a belpolitikai manőverek tükrében, piaci adatok, mezőgazdasági szerkezet) és az azokhoz kapcsolódó adatokat is. Tárgyalási témaköröket foglalkozok össze, majd azokat elemzem az elmúlt 10 év távlatában. Nemzetközi összevetésben bemutatom a kirajzolódó trendeket. A szakdolgozatomban feltárt eredmények között rámutatok arra is, hogy az élelmiszer olykor szó szerint is fegyver. 2022-23-ban a világkereskedelmet a fegyveripar uralta, bár a felszínen szója és vasérc ügyletek zajlottak. Mivel a mezőgazdasághoz köthető termékek komoly tárgyalási alapot jelentenek, sokszor barter-kereskedelmi eszköznek számítanak. Brazíliában történt, hogy a tárgyalás alapját a Németországból vásárolt 105 mm-es harckocsi-lőszer [7] és a 35 mm-es drónelhárító lőszer jelentette [8]. A MERCOSUR országok – cserébe azért, hogy „felajánlják” a hadianyagot – vámkedvezményt és európai piacot kérnek a marhahúsra, szójára és vasércnek. Fontos leszögezni, hogy egy ország hadiipara pontosan megmutatja az adott ország külpolitikában betöltött súlyát, érdekérvényesítő képességét (Davutoğlu, 2017). Mindezek arra mutatnak rá, hogy az EU-ban éppen a mezőgazdasági vállalkozások, az agrárgazdálkodók érdekeinek védelmére jelentős demonstrációkat kezdtek. Ugyanakkor a mottóként választott idézet is azt igazolja, hogy közelebbi és távolabbi szomszédaink viszonylatában a természetadta realitásokból kell kiindulni és ez elvezethet az érdekkompromisszum kialakításához. Az elvégzett elemzések tükrében, bízom benne, hogy tovább folytatódnak majd a regionális megállapodások, illetve a döntéshozók figyelembe veszik az eredményekben feltárt összefüggéseket.

2 Szakirodalmi áttekintés

2.1 MERCOSUR országok

2.1.1 Bevezetés számokban

Az EU és Japán között 2018-ban kötött kereskedelmi megállapodás egy 630 millió emberből álló piacra vonatkozik [9], 19 500 milliárd euró összes GDP értékben. Ugyanez a nagyságrend a MERCOSUR-tömbnél is, ahol 18.000 milliárd euró jut 750 millió lakosra.

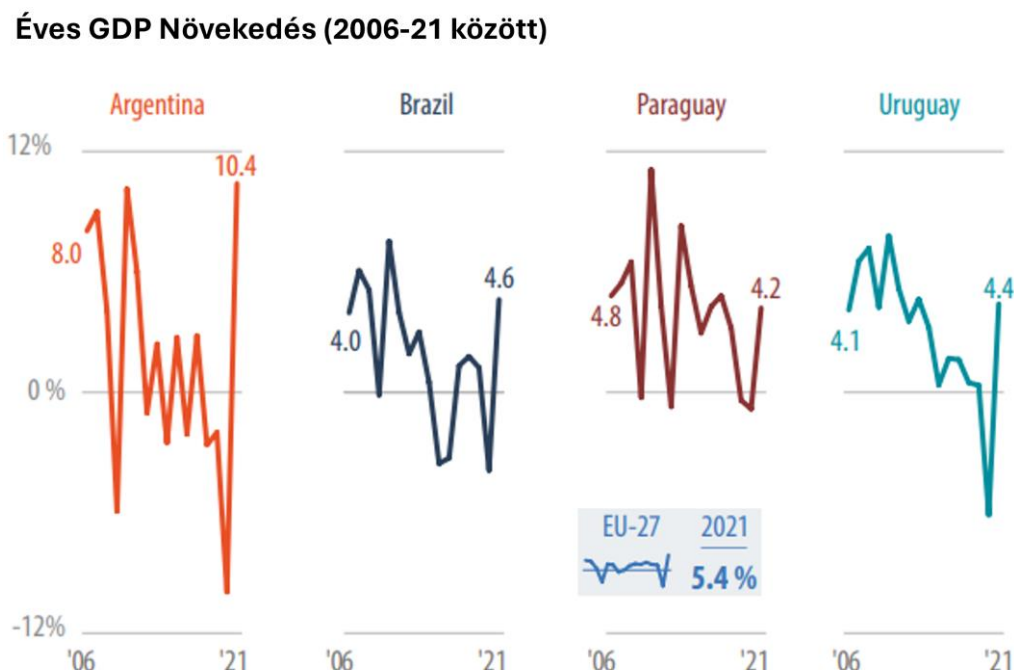
Az Európai Unió és a MERCOSUR-blokk évente 88 milliárd euró értékű áruforgalmat bonyolít le egymás között. A kereskedelmi mérleg 2,5 milliárd eurós EU többletet mutat (1. táblázat).

1. táblázat: EU és MERCOSUR kereskedelmi mérlege
(Forrás: EDN HUB, 2021)

	EU	MERCOSUR
Kereskedelmi mérleg	+2,5 milliárd €	10-ik legjelentősebb partnere az EU-nak
Legnagyobb partner	USA (675 milliárd €)	Kína
MERCOSUR	2-ik legnagyobb partner	-

A MERCOSUR-tömb az EU 10. legjelentősebb kereskedelmi partnere, India és Kanada között helyezkedik el ebben a rangsorban. Ezzel együtt az EU és a MERCOSUR közötti kereskedelmi forgalom továbbra is szerénynek nevezhető, az EU és fő kereskedelmi partnere, az Amerikai Egyesült Államok között évente lebonyolított 675 milliárd eurós áruforgalomhoz képest. A MERCOSUR-blokk számára az Európai Unió Kína után a második legjelentősebb kereskedelmi partner. Az egy főre jutó GDP éves növekedése viszont a legnagyobb országok esetében alig marad el az EU 27 [adataihoz](#) képest (1. ábra)

1. ábra: Egy főre jutó éves GDP növekedés a MERCOSUR országokban és az EU-27-ben
(Forrás: GLOBALSTAT, 2022)

2019-ben még optimista előrejelzések voltak a két nagy tömb közötti megállapodással kapcsolatban. Donald Trump elnöksége alatt az EU szabadkereskedelem követendő példájának számított, azonban a BREXIT (2020) majd a COVID-19 járvány (2020-21) teljesen átértékelte a külkereskedelmi hangsúlyokat.

Az EU kereskedelmi tárgyalásaira komoly hatást gyakorol a MERCOSUR térség vezetőinek politikai irányultsága. A 2023-as argentin választások győztese Javier Milei sürgette ugyan a megállapodás aláírását, de ezzel párhuzamosan nyíltan szembeszállt a jelenlegi brazil elnökkel Lula da Silvával [70]. Az EU oldaláról egy összetett folyamat (EU Tanács Főtitkárság, 2022) során kerülhet sor a kereskedelmi megállapodás ratifikálására:

1. A Tanács felhatalmazást ad és tárgyalási irányelveket állapít meg – az Európai Bizottság kereskedelmi tárgyalásokat kezd a partnerországgal
2. Az Európai Bizottság tájékoztatja a Tanácsot és az Európai Parlamentet
3. Az Európai Bizottság konzultál a Tanáccsal
4. Egyezség jön létre a tárgyalások alapjául szolgáló szövegről
5. A szöveget tisztázzák és minden hivatalos nyelvre lefordítják

6. Az Európai Bizottság hivatalos javaslatot nyújt be a Tanácsnak a megállapodás aláírására és megkötésre (és adott esetben ideiglenes alkalmazására) vonatkozóan
7. A Tanács határozatot fogad el az aláírásról (és adott esetben az ideiglenes alkalmazásról)
8. A szöveg jogi és nyelvi ellenőrzésen esik át
9. A Tanács továbbítja a határozattervezetet megkötés céljából
10. Az Európai Parlament megköti a határozattervezetet
11. Az Európai Unió és a partnerország aláírja a megállapodást
12. A partnerország ratifikálja a megállapodást
13. Vegyes megállapodás esetén a tagállamok ratifikálják a megállapodást
14. Megkötés és hatálybalépés

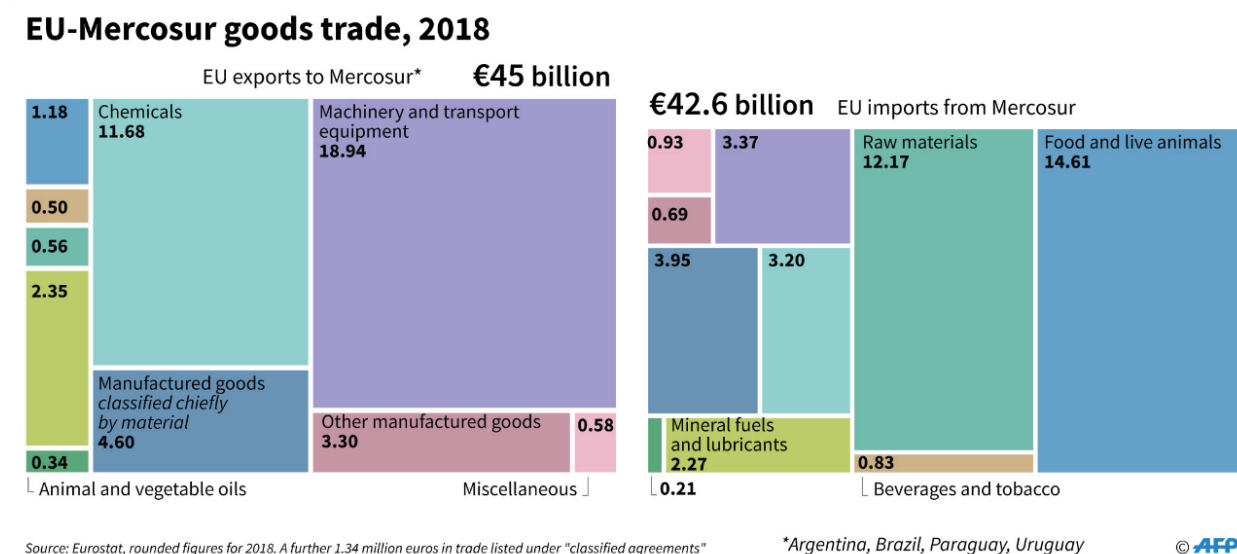
2.1.2. Zöld megállapodás és Zöld átmenet

A 2019-ben, EU által zászlóira tűzött zöld megállapodás (Green Deal), és a 2023-24-es évek Európa Parlamenti-választást tematizáló zöld átmenet ([Green transition](#)) jelentősen késleltetik a MERCOSUR megállapodás ratifikálását. Az Európai Bizottság szerint, ez utóbbiban kitérnek többek között az „erdővédelemre, a vadon élő állatokkal való kereskedelemre és a munkavállalók jogainak tiszteletben tartására” is. E nem kötelező erejű kötelezettségvállalások ellenére azonban több civil szervezet is aggodalmának adott hangot, különösen a „brazíliai ökológiai helyzet” miatt. Az öko-vita háttérében az áll, hogy a korábbi elnök (Jair Bolsonaro 2019-2022) a nagy agrárvállalkozásoknak kedvező politikát folytatott, amely azonban – a környezetvédelmi aktivisták szerint – az amazonasi erdők kiirtásához vezet. A tárgyalások addig mentek, hogy az EU ugyanazokat a környezeti elvárásokat fogalmazta meg, mint a saját tagországaitól. Ez elfogadhatatlan a MERCOSUR országok számára, mivel így egyik legnagyobb versenyelőnyük, az alacsony termelési költségek sérülnek. Jól érezhető az egyes országok egyéni lobbitevékenysége, ami azért érdemel figyelmet, mert már korábban is előfordult, hogy egy EU tagállam (Belgium 2016) csaknem megvétózta a Kanadával kötendő

(CETA) megállapodást. A MERCOSUR oldaláról Brazília, az EU oldaláról a német és francia lobbí a legerősebb. Hozzá kell tenni, hogy az EU tagállamok-közi viszonyrendszer (francia-belga) meghatározza a tagállamok egyéni kül-diplomáciáját [67].

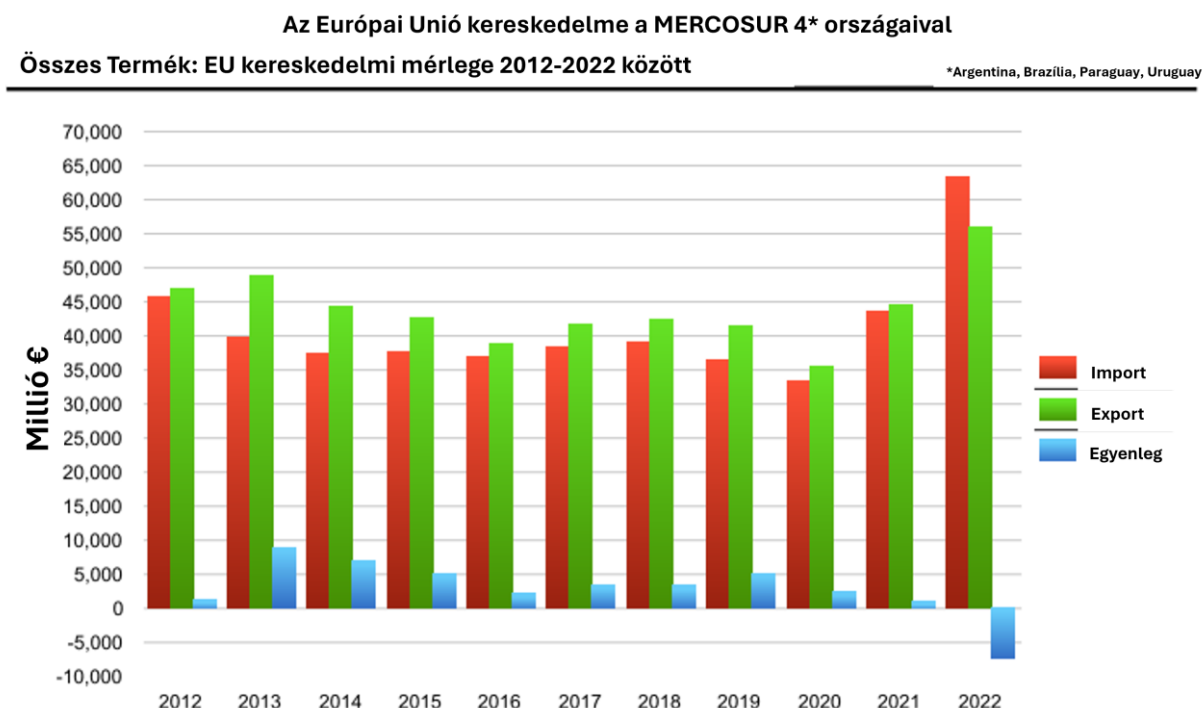
Összefoglalva elmondható, hogy a MERCOSUR – mostanra már a Karib-térséget CELAC is magába foglaló – gazdasági térség és piac óriási lehetőséget jelent az Európai Unió számára. A hosszú ellátási láncok miatt az európai cégek még mindig érzékenyek a folyamatos nyersanyag szállításra, ezért középtávon hátrányos pozícióban vannak. A magas hozzáadott értékű termékek (bányagépek, buszok) és a pénzügyi háttér részben ellensúlyoz, de a kínai térnyerés egyre inkább terheli a diplomáciai erőfeszítéseket is (2. ábra). 750 millió ember keres kiváló minőségű magyar- és francia borokat, sajtot vagy csokoládét, szükségük van megbízható járművekre és robusztus bányagépekre is. A kérdés az, hogy a 450 milliós EU közösség versenyképesen tudja-e kiszolgálni ezeket az igényeket? Napi szintű egyeztetésekre és szorosabb együttműködésre lenne szükség, ami például Magyarország-Brazília esetében az űrkutatás [10] és aeronautika [11] területén meg is valósul.

2. ábra: Az EU és a MERCOSUR országok export-importja
(Forrás: EUROSTAT, 2018)

2021-ig stagnált a kereskedelem a két térség között. 2022-ben viszont egy 20 milliárd dolláros ugrás következett be egy közel 65 milliárd dolláros import túlsúllyal (3. ábra). A COVID-19 járványt követő újrendeződés nagymértékű nyersanyag igénye felpörgette a MERCOSUR térség exportját.

3. ábra: Az EU és a négy legjelentősebb MERCOSUR ország közötti kereskedelem alakulása 2012-2022 között (Forrás: EUROSTAT, 2023)

2.1.3. Az elmúlt 10 év fontosabb állomásai

Az utóbbi években a WTO-tárgyalások újra és újra zátonyra futottak [12,13,14]. Ezt a diplomáciai zsákutcát igyekeznek kikerülni a különböző bilaterális, szabadkereskedelmi egyezmények. A harmadik fél hiánya [15,16,17,18] elvileg kedvezőbb pozíciókat kínál, azonban nem minden esetben sikerül érvényesíteni a nemzeti szándékot. Az EU vámuniós szabályozása komoly akadály (2. táblázat), de ha német érdekek sérülnek, akkor uniós szinten, akár az Amerikai Egyesült Államokkal szemben is történhet nyomásgyakorlás [19]. MERCOSUR oldalról a Bolsonaro-féle agrokorporációs szemléletet felváltotta az ipariális da Silva-politika. Ez utóbbi lehet előnyös a nyersanyag hiánnyal küzdő európai vállalatoknak, de a nemzetközi diplomáciában nem állnak egy oldalon a brazil vezetéssel [20-21]. Az Orosz-Ukrán háború (2014-24), az Izrael-Hamász háború (2023-24) és a Vörös-tengeri válság is rámutatott, hogy mennyire sérülékenyek a termékpályák. Szinte máról-holnapra termelnek a cégek. Csak hetekre elegendő raktárkészlettel gazdálkodnak, így ha akadályoztatva van a beszállító, akkor teljes leállás is lehet.

2. táblázat: MERCOSUR Import vámtarifák
(Forrás: EUROSTAT, 2023)

Termék	Import vám (%)
autó	35
gép	20
ruha, cipő	35
bor	27
csokoládé	20
szeszes és üdítő ital	20-35
őszibarack befőtt	55

A vámtételekben komoly különbségek vannak. Az EU 10-20%-os vámtarifával védi a belső piacait míg a MERCOSUR országokban akár 50% körüli vámok is lehetnek. A nemzetközi szankciós listák tovább nehezítik a kereskedelmet, bár vannak kiemelt áruk, melyekre csak részleges korlátozás vonatkozik:

Energiahordozók

- olaj
- gáz
- szén

Fémek

- réz
- alumínium
- nikkel
- acél
- ezüst
- platina

Egyéb

- műtrágya
- drágakő

Az Európai bizottság összeállított egy megállapodás tervezetet (EU Comission, 2022), amiben tételesen számba veszik a belső piac számára érzékeny áruk kereskedelmét (3. táblázat).

3. táblázat: Az EU belső piaca számára érzékeny árukra vonatkozó import kvóta-tervek
(Forrás: EU Comission, 2022)

Áru	Tervezet
Marhahús	99 000 tonna (friss és fagyasztott) behozatala az EU-ba 7,5%-os vámmal (1,2%-a a teljes európai fogyasztásnak)
Baromfihús	180 000 tonna vámmentesen (1,2%-a a teljes európai fogyasztásnak)
Cukor	180 000 tonna (1%-a az éves fogyasztásnak)
Etanol	450 000 tonna (6 millió tonna éves felhasználás)
Méz	45 000 tonna vámmentesen
Rizs	60 000 tonna <i>indica</i> -fajta

2.1.4. Politikai aktualitás

Habár a MERCOSUR tárgyalások [22] már több mint 20 éve zajlanak, és eddig mindig halasztás volt a tárgyalások vége, most úgy tűnik, Németország érdeke azt diktálja, hogy keresztülvigye – legalább a brazilokkal – a megállapodást. Ez teljesen ellentétes Franciaország és az Egyesült Királyság érdekeivel, de a német jármű- és nehézipar kérlelhetetlen szereplő. Ursula von der Leyen EU elnök megbízatása hamarosan lejár és olybá tűnik, hogy NATO főtitkári babérokra tör [23]. Német védelmi miniszter is volt korábban így otthonosan mozog a fegyvergyártás területén. Innen nézve máris más értelmet nyer az a „nyelvezet”, amit az elmúlt időszakban használt Lula da Silva brazil államfőnél tett látogatása során [24]. Igaz, hogy az amazonas-menti erdőirtások iránti aggodalom a fő narratíva [25], azonban az érdekháború mélyére tekintve, teljesen nyilvánvaló, hogy valójában a CBAM [26] klímacsomag áll a háttérben. Lényegében egy róka fogta csuka esete amikor egy homályos politikai cél (ukrán-orosz konfliktus kiszélesítése) érdekében (lőszerezés [64]) az EU vezető gazdasági hatalma, paktumot köt Latin-Amerikával arról, hogy megnyitja az európai piacokat, de feltételül szabja, hogy csak olyan termékek jöhetnek az EU-ba melyek szén-dioxid lábnyoma megfelel az európai előírásoknak.

A hazai érdekek is sérülhetnek a vámhatár feloldásával [27]. Az EU által termelt kukorica és etanol 17%-át Magyarország állítja elő. Az egyeztető tárgyalások 650 ezer tonna etanol [28] importjáról szólnak [29]. Halmai Péter úgy fogalmazott [30], hogy még nem érkezett el a deglobalizáció kora, de a termékek helyett a szolgáltatások globalizációja zajlik, és a korábbinál lassabb ütemben. Magyarországnak az exporton keresztül alkalmazkodnia kell az új korszakhoz (Éder, 2020).

Fordulatot jelentett 2024 márciusában, Macron francia elnök látogatása Brazíliában [31]. Lula és Macron hosszútávú, bilaterális megállapodást (21 különböző témában „Bromance”) kötöttek. Franciaország 1.1 milliárd dollárt fektet be az Amazonas megóvására és a fenntartható mezőgazdasági technológiákba. Persze mint stakeholder, el is vár ezért a feneketlen kútba öntött pénzért valamit cserébe. A francia elnöki delegáció tagjai között ott voltak a Carrefour és az Airbus cégek képviselői. Valamit valamiért. Fenntartható módon előállított szója (GMO?) és olcsó marha (hormon?), megóvott esőerdők(?) cserébe, francia tengeralattjárók (Thales SA) épülnek 10 milliárd dollárért Itaguaí kikötőjében [32].

1. kép: Lula da Silva brazil és Emmanuel Macron francia elnök az amazóniai esőerdőben
(Forrás: Filipe Bispo/Anadolu via Getty)

2.2 Kitekintés az EU–Új-Zéland kétoldalú kereskedelmi megállapodás

Az uniós gazdálkodóknak sokkal jobb lehetőségük lesz termékeiket Új-Zélandon eladni a megállapodás alkalmazását követően. Az első naptól kezdve megszűnnek a vámok az olyan kulcsfontosságú uniós exportcikkekre, mint a sertéshús, a bor és a pezsgő, a csokoládé, az édesipari termékek és a kekszek. Az uniós gazdálkodók a vámcsökkentéseken túlmenő előnyöket is látják majd. A megállapodás védi az uniós borok és szeszesitalok teljes listáját, mint például a Prosecco, a lengyel Vodka, a Rioja, a Champagne és a Tokaji. Emellett 163 legnevesebb hagyományos EU-termék (földrajzi jelzések), így az asiago, feta, comté vagy queso manchego sajtok, istarski sonka, lübecki marcipán, Elia Kalamatas olajbogyó is oltalmat kap Új-Zélandon. A megállapodás a jövőben is nyitva hagyja a lehetőséget további földrajzi árujelzők felvételére is. A megállapodás számos termék esetén védi az uniós termelők érdekeit azáltal, hogy például tejtermékek, marha- és birkahús, etanol és csemegekukorica behozatalát csak korlátozott mennyiségben (az úgynevezett vámkontingenseken keresztül) engedélyezi a nulla vagy alacsonyabb vámtarifával Új-Zélandról. A megállapodás értelmében az EU 38.000 tonna vámkontingens vámmentes behozatalát teszi lehetővé birkahúsból. Ezt a mennyiséget a megállapodás hatálybalépésétől számított 7 éven belül fokozatosan vezetik be. Marhahús esetén

az importkedvezmény egy viszonylag kisebb mennyiségre vonatkozik, amelyet kizárólag legelőre alapozott tartási rendszerekben állítottak elő. Az ilyen módon termelt marhahús kisebb környezeti lábnyommal, de fajlagosan drágábban állítható elő, mint a koncentrált takarmányon, iparszerű tartási rendszerekben hizlalt állatoktól származó hús. A megállapodás értelmében az EU 10 000 tonnás vámkontingens behozatalát teszi lehetővé 7,5%-os csökkentett vám mellett marhahúsból. Ezt a mennyiséget a megállapodás hatálybalépésétől számított 7 éven belül fokozatosan vezetik be. Tejpor esetén 15 000 tonnás vámkontingenst nyitnak meg 20%-os MFN-vámmal. Ezt a mennyiséget a megállapodás hatálybalépésétől számított 7 éven belül fokozatosan vezetik be (Pető, 2023).

Érdemes azonban figyelembe venni, ennek a megállapodásnak a példaértékűnek tartott szociális és politikai aspektusait is [\[45\]](#):

- **megszűnik minden vám** az olyan, az EU által nagy mennyiségben Új-Zélandra exportált termékekre, mint a sertéshús, a bor és a pezsgő, a csokoládé, az édességek és a kekszek
- megnyílik Új-Zéland **szolgáltatási piaca** az olyan kulcsfontosságú ágazatokban, mint a pénzügyi szolgáltatások, a távközlés, a tengeri szállítás és a kézbesítési szolgáltatások
- az uniós beruházók megkülönböztetésmentes bánásmódban részesülnek Új-Zélandon, és fordítva
- az uniós vállalkozások könnyebben vehetnek részt az árukra, szolgáltatásokra, építési beruházásokra vagy építési koncessziókra irányuló új-zélandi **közbeszerzési szerződésekben**
- védelemben részesül közel 2000 **uniós bor és szeszes ital**, például a Prosecco, a lengyel vodka, a Rioja bor, a Champagne pezsgő és a tokaji bor
- védelemben részesül a 163 legismertebb **hagyományos uniós termék (földrajzi árujelzők)**, például az asiago sajt, a feta sajt, a Comté sajt vagy a Queso Manchego sajt, az Istarski pršut sonka, a lübecki marcipán vagy az Elia Kalamatas olíva
- könnyebbé válik az adatáramlás, a **digitális kereskedelemre** vonatkozó szabályok kiszámíthatók és átláthatók lesznek, a fogyasztók pedig biztonságos online környezetben vásárolhatnak

- megszűnnek az indokolatlan **adatlokalizálási követelmények**, és megmaradnak a személyes adatok védelmére vonatkozó szigorú előírások
- a kimondottan a **kis- és középvállalkozásokra** irányuló fejezet révén a kisebb vállalkozások könnyebben tudják majd növelni exportjuk mennyiségét
- a **megfelelési követelmények** csökkennek, az **eljárások** pedig egyszerűsödnek, így az áruforgalom gyorsabbá válik
- a **szellemitulajdon-jogok védelme** és érvényesítése Új-Zéland kötelezettségvállalásai alapján az uniós előírásokhoz fog igazodni

Lényegében az EU befogadta saját piacára a BREXIT miatt kívül rekedt, Új-Zélandot. A Nemzetközösség (Commonwealth of Nations) 2022 óta új kereskedelmi stratégiát követ az Egyesült Királyság (korábban Brit Birodalom) koordinációjával. Az EU kapcsolatai az Egyesült Királysággal meggyengültek ugyan, de a bilaterális egyezmények újra fogalmazták a kapcsolatokat.

3 Anyag és módszer

Az érdekek feltárásában és elemzésében az EU és a MERCOSUR térség országainak kereskedelmi mérlegéből indulok ki, azonban elemzésem kitér az indirekt körülményekre (külpolitikai érdekérvényesítés a belpolitikai manőverek tükrében, piaci adatok, mezőgazdasági szerkezet) és az azokhoz kapcsolódó adatokat is. Tárgyalási témaköröket foglalom össze, majd azokat elemzem az elmúlt 10 év távlatában. Nemzetközi összevetésben bemutatom a kirajzolódó trendeket.

Elsősorban az EUROSTAT, Európa bizottság, WTO, FAO, MERCOSUR, KSH és a GLOBALSTAT adatbázisait alkalmaztam a téma kontextusba helyezésénél. A szakdolgozat témájához illeszkedő adatokat, az agrár-diplomácia szempontjából primér jellegű kutatással dolgoztam fel. Az interneten megjelent publikációkat is felhasználtam, hogy minél több oldalról tudjam bemutatni a témát. Az időrendiséget is igyekeztem figyelembe venni, amit végül egy aktuális 2024 első negyedéves állapot zár le. A stakeholderek befolyását mutattam be, elsősorban külkapcsolati tevékenységükön keresztül. A mezőgazdaságot érintő export-import tevékenységből indultam ki, amit árnyaltam a saját nézőpontomból eredő, esetenként vélelmezett összefüggésekkel. Ahol lehetett kitértem a speciális területekre (pl. hadiipar), azzal a szándékkal, hogy rávilágítsak az érdekeltek motivációjára. Összevettem a korábbi nagy szövetségi rendszereket és a jelenleg igen népszerű bilaterális viszonyokat. Ebből egyenesen következik, hogy a korábbi nagy egyezmények már nem töltik be eredeti funkciójukat.

4 Eredmények és értékelésük

4.1 OECD kapcsolatok

Az OECD (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) és a MERCOSUR (Dél-amerikai Gazdasági Egység) két különböző nemzetközi szervezet. Az OECD tagországok időnként együttműködési lehetőségeket keresnek a MERCOSUR-tagországokkal. A MERCOSUR célja a tagországok közötti *kereskedelem ösztönzése* és gazdasági együttműködés elősegítése, az OECD viszont egy olyan nemzetközi szervezet, amelynek célja a tagországok közötti *gazdasági együttműködés és tapasztalatcsere* elősegítése. Az OECD tagjai főként fejlett vagy fejlődő országok, és széleskörű tevékenységeik vannak a gazdasági politika, az oktatás, az egészségügy és más területeken. Bár az OECD és a MERCOSUR között nincs közvetlen, hivatalos megállapodás, az OECD együttműködik egyes MERCOSUR-tagországokkal bizonyos kérdésekben, például a gazdaságpolitika, a kereskedelem és a fejlesztés terén.

Vannak országok, például Argentína, melyek ezt a fajta, kötöttségekkel kevésbé terhelt együttműködést keresik. Az európai (spanyol, német, francia) kapcsolatrendszer miatt kerüli az összeütközést nemzetközi térben, ezért a BRICS jelentette valuta- és nagyhatalom váltás egyelőre nem perspektíva a latin-amerikai országnak [65].

4.2 CELAC (Community of Latin America and Caribbean) térség

Latin-Amerika és a Karib-térség együttesen 33 országot és mintegy 650 millió embert foglal magába. Nyersanyag (olaj, vasérc, fa, szója, cukor, kávé, narancs, banán) termelő térség és potenciális felvevő piac a magas hozzáadott értékű termékeknek. Legalábbis papíron, mivel a MERCOSUR megállapodást kiterjesztették EU-CELAC dimenzióban [33], ami így már 1 milliárd embert és 60 országot jelent. A gazdasági együttműködésre azonban árnyat vet az orosz-ukrán háború [66], mivel a 2023. július 17-18-án tartott konferencián a CELAC országok vezetői nem kívántak tárgyalni Ukrajna támogatásáról. Helyette a társadalmi-gazdasági fejlődést, a környezetvédelmet és a hosszú távú kilátások fontosságát szorgalmazták. Fontos megemlíteni, hogy Ukrajna gazdasága olyan szinten kiszolgáltatott a nyugati hiteleknek [34], hogy önálló döntéseket már nem tud hozni. A fenntarthatósági és környezetvédelmi aggályokat pedig diplomáciai nyomásgyakorlásra használják a franciák [35].

4.3 BRICS országok

A BRICS rövidítés a tagországok nevének kezdőbetűiből áll össze: Brazília (**B**rasil), Oroszország (**R**ussia), India (**I**ndia), Kína (**C**hina) és Dél-Afrika (**S**outh Africa). Brazília különösen fontos szerepet játszik ebben a kapcsolatrendszerben, mint a BRICS-csoport egyik alapító tagja, hatalmas nyersanyag készlettel és dinamikusan fejlődő gazdasággal. A Déli-Pólus kialakulása törvényszerű volt az elmúlt években. A megromlott orosz-nyugat kapcsolati tengelyt felváltotta egy orosz-kínai-perzsa tengely. Ez ugyan nem annyira szoros szövetség biztonság- és gazdaság-politikailag, mint a NATO, de vannak arra utaló jelek, hogy az USA által koordinált pénzügyi folyamatokat felülírja egy rubelen vagy jüanon alapuló világkereskedelem. „*A BRICS-szervezeten [36] belüli pénzügyi kapcsolatok és elszámolások fenntartható fejlődése nagyon fontos minden tagállam számára*” – mondta Anton Sziluanov orosz pénzügyminiszter. A folyamatos gazdasági fejlődésnek azonban gátat szabnak a fizikai határok (Murphy, 2022). Ez az egész emberiséget gúzsba köti és bizonytalan gazdasági kapcsolatokat vetít előre, ami a távolsággal arányosan romlik (Krugman, 1978/2010). Gazdasági elméletek szerint, ha egy újabb csoport lép be a kereskedelmi térbe, a gazdasági növekedés új lendületet kap (Corrado, et al., 2023). A közös pénz is kulcskérdés, ezért a BRICS-tagok [68], elkezdtek alternatív valutákra váltani a kölcsönös kereskedelemben, miután a szankciók gyakorlatilag elvágták Moszkvát a nyugati pénzügyi rendszertől. Egyre több nemzet fordul a nemzeti valuta elszámolás felé a kereskedelemben.

4.4 Stakeholderek

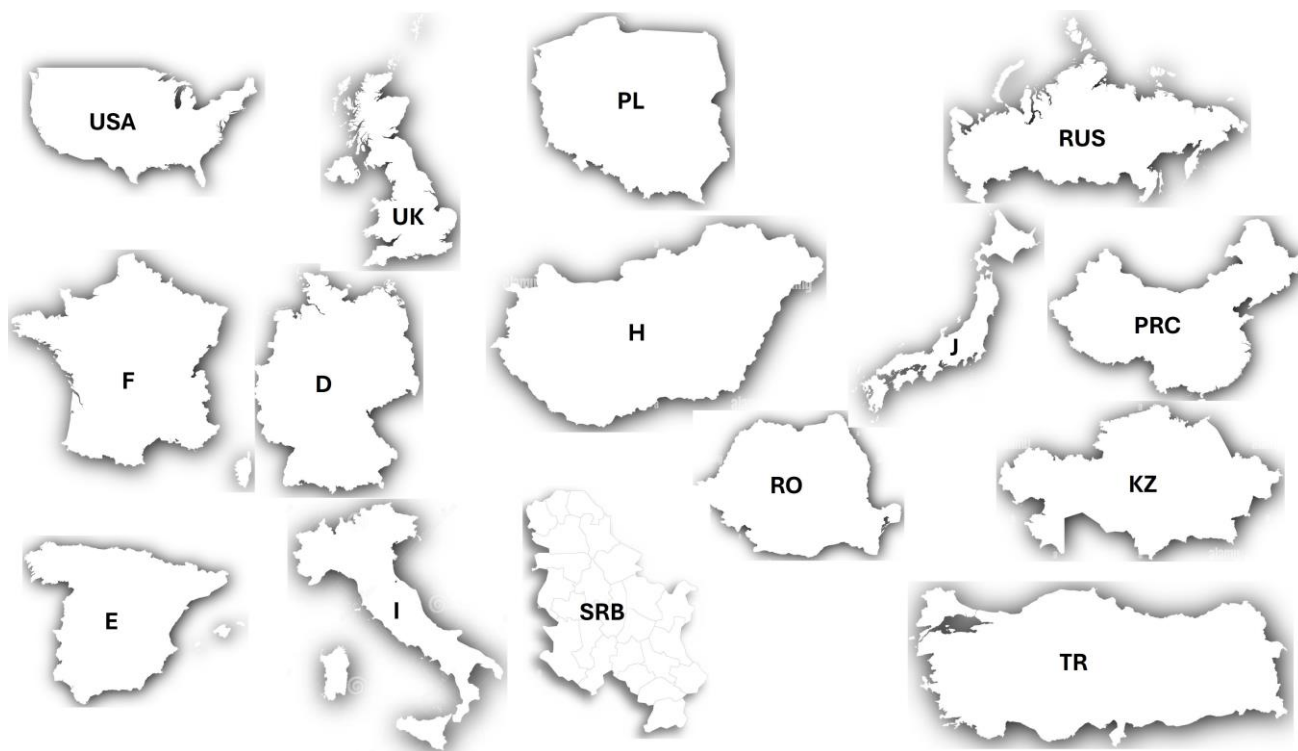
Az érdek-kapcsolati háló feltárásához szükség van a résztvevő felek (érdekgazdák-stakeholderek) bemutatására. Jellemzően valamilyen érdeket/politikát képviselő csoportról van szó, aki mind az állami-, mind a magánszektorból érkezik. Mindegyiknek vannak céljai, amit szeretne keresztülvinni egy tárgyalás vagy tevékenység során és a közös nyelv minden esetben a diplomácia szabályrendszerében szerveződik. Egy kormányzati stakeholder jellemzően egy tágabban értelmezett küldetést, politikai vagy gazdasági célt szeretne érvényre juttatni, például a külkereskedelemben. Lobbitevékenységet is folytat, próbál érdeket érvényesíteni, aminek egyenes következménye lehet egy fellendülő gazdasági kapcsolat egy másik ország kormányzati szervével. A küldiplomácia erre ad platformot, ahol az agrárattasék munkája során tovább szűkíthető, akár adott termékekre is a tárgyalási stratégia.

Az üzenet sokrétű lehet. Előrelátóbb tervezés esetén, a stakeholder olyan tartalmat, programot képvisel, ami szélesebb társadalmi haszonnal, előnnyel jár. Például a javuló külkereskedelmi

kapcsolatok során, melyek következményeként munkahelyek jönnek létre, kifejezetten széles rétegeknek kedvez. Az országok előre kidolgozott stratégiák mentén haladnak, melyeket az erre delegált diplomaták, attasék közvetítenek.

Hogy egy adott országban szükség van-e magyar agrárattaséra (teljes néven: mezőgazdasági és környezetügyi szakdiplomata) a [Nemzeti Export Stratégia](#) alapján dől el. A magas exportpotenciállal rendelkező ágazatok előnyt élveznek, így a mezőgazdaságot direktben érintő területek lehetnek a vetőmag, mezőgépgyártás, agrárinformatika, hús- és baromfi ipar, zöldség-gyümölcs tartósítóipar. Ezek az ágazati elemek predesztinálják, hogy mely országokkal létesít szorosabb kapcsolatot Magyarország. A földrajzi távolság és adottságok (Marshall, 2019) predesztinálják a lehetőségeket, potenciális felvevő piacokat (4. ábra). Elsősorban európai országokban képviseli szakdiplomata a magyar agráriumot direkt módon (4. táblázat). Ahol nincs agrárattasé ott a nagykövet tolmácsolja a magyar élelmiszertermelés érdekeit a helyi piacokon.

4. ábra: Magyarország kiemelt agrárkapcsolati partnerei
(Forrás: Saját munka)

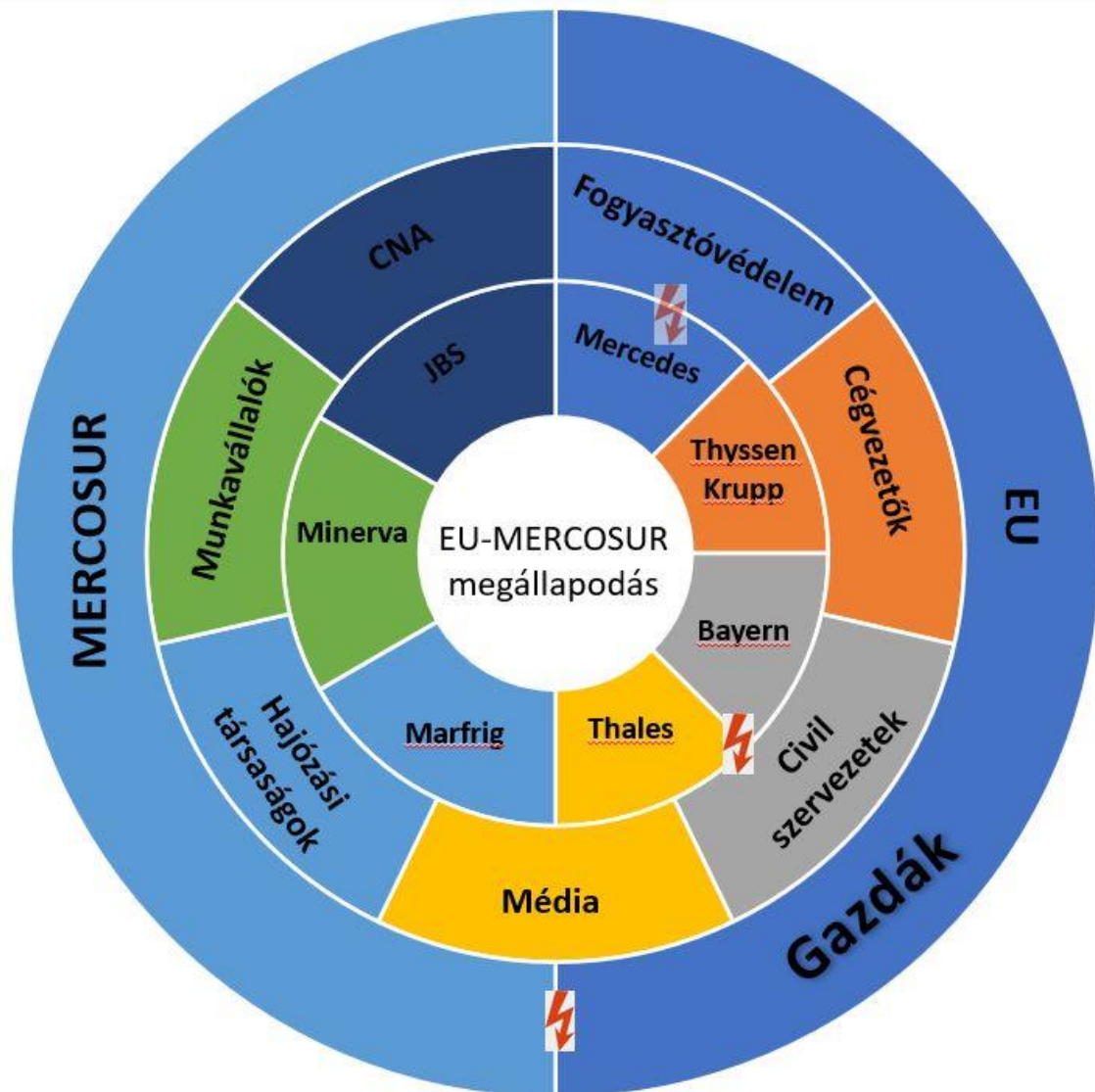

4. táblázat: Magyar agrárattasék a nagyvilágban
(Forrás: [NAK](#))

Ország	Agrárattasék
Amerikai Egyesült Államok (Washington)	Kocsy Béla
Egyesült Királyság (London)	Magyar Enikő
Lengyelország (Varsó)	Dr. Korzenszky Emőke
Oroszország (Moszkva)	Hortobágyi Krisztina
Franciaország (Párizs)	Bartha Péter István
Németország (Berlin)	Béki Nándor
Japán (Tokió)	Rusznák Dóra Veronika
Kína	Jelölt
Spanyolország (Madrid)	Győri-Buckó Nándor
Olaszország (Róma)	Belánszky-Demkó Zsolt
Szerbia (Belgrád)	Szekér Klára
Románia (Bukarest)	Dr. Sándor Tibor László
Kazahsztán	Jelölt
Törökország	Jelölt

A stakeholderek (5. ábra) egyik kiemelkedő csoportja a német gépgyártáshoz [37] köthető. A dél-amerikai vasérc-bányák, a fakitermelő [38] vállalatok és a több százezer hektár szója felett [69] domináló agro-holdingok gigászi csatája ez, ahol német bányagépek marnak a brazil felszíni vasércbányák talajába, ahol Mercedes [39] buszok és teherautók uralják a nehézgépjármű piacot [40]. A német ipar nyersanyag éhségét pedig szinte csak tengerentúlról lehet kielégíteni, főleg az Oroszország elleni szankciók bevezetése óta. Kivételek persze itt is vannak, főleg, ha gyémántról [41] és alumíniumról [42] van szó. Az EU részéről bányászati nehézgépek, teherjárművek és autóbuszok, továbbá vegyipari termékek (növényvédő szer, gyógyszer) szerepelnek az export kínálatban, míg a behozatal 27%-a nyersanyagok (vasérc, szója, fa, kávé, lítium) és élelmiszeripari alapanyagok (cukor, szarvasmarha, baromfi). A legújabb összefoglalás szerint az EU gyógyszer- és élelmiszeripari termékeket, gépeket és ipari berendezéseket, autókat, postai szolgáltatásokat és szállítási eszközparkot szeretne alacsony vámokkal a MERCOSUR-országok piacaira jutni. A telekommunikáció és a pénzügyi szolgáltatások szintén napirenden vannak, de itt már sérül a harmadik fél érdeke. Jelen esetben az Amerikai Egyesült Államok érdeke, hogy az energia-szektor és az info-telekommunikációs területet uralja (lsd. amerikai szerverek és erőművek kérdése).

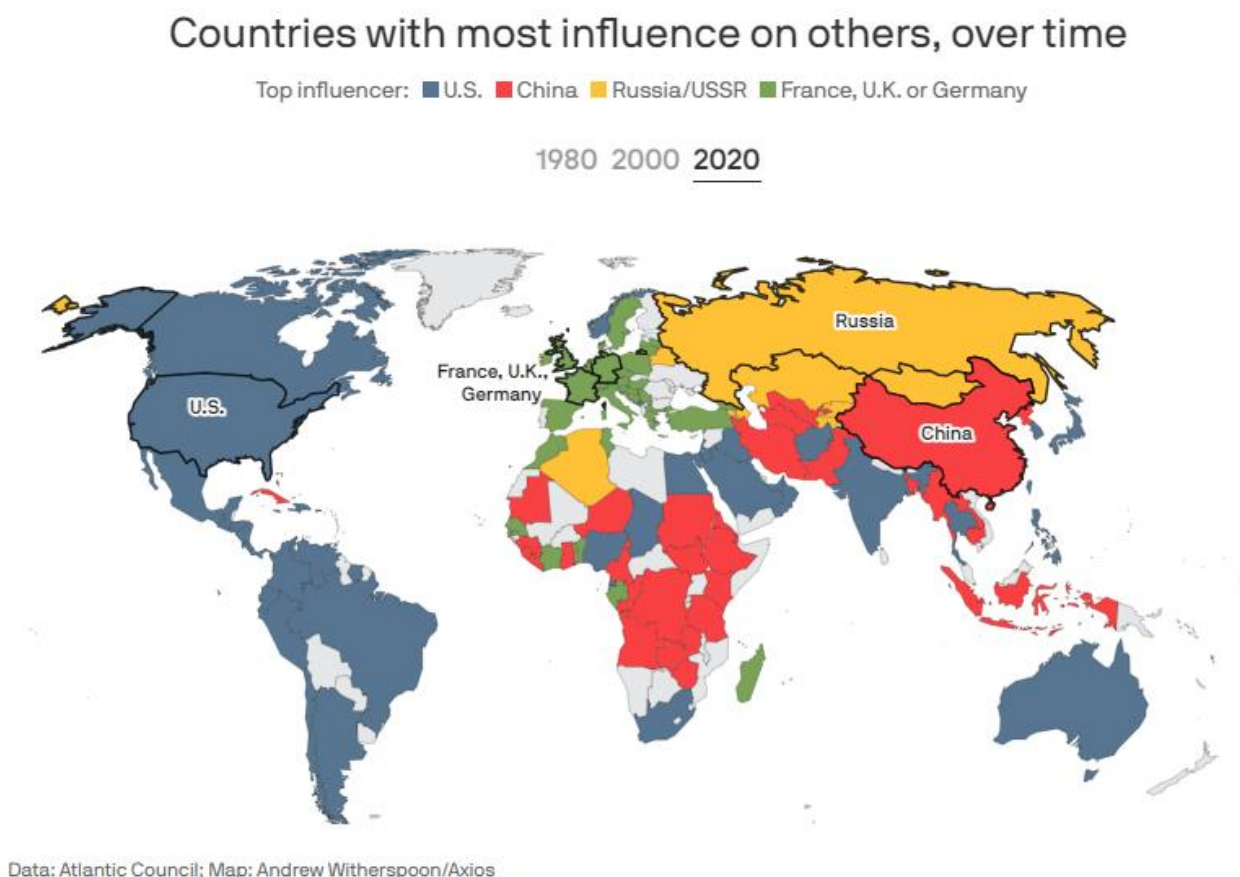
5. ábra: Stakeholderek és a közöttük lévő ellentétek érdekszféránkénti felosztása
(Forrás: Saját szerkesztés)

4.4.1. Érédekszférák

Beszélhetünk nagyhatalmi érdekszférákról, mint az Egyesült Államok, Kína és Oroszország érdekeltségei (6. ábra). Regionális érdekszférák lehetnek kisebb államok közötti gazdasági és politikai együttműködések (Visegrádi 4-ek).

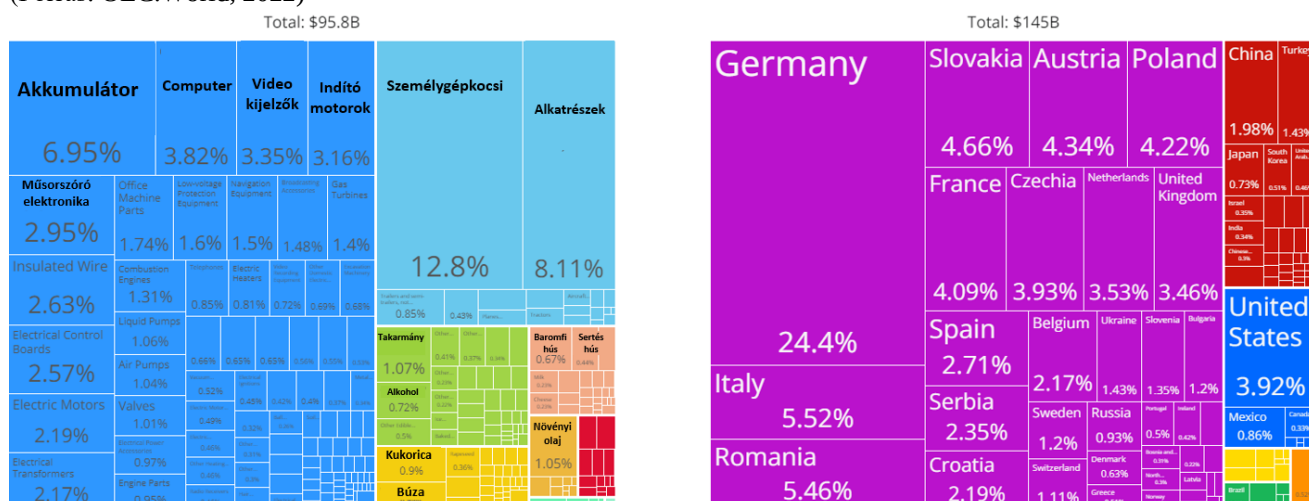
6. ábra: Nagyhatalmak érdekszférái (2020)
(Forrás: Atlantic Council, 2020)

Magyarország szempontjából tekintve, az érdekszférák súlypontjait a külügyi kapcsolatrendszeren belül kialakult keresleti viszonyok határozzák meg. Így a korábbi agrár-termék fókuszú exportszerkezet, mára teljesen átalakult (7. ábra). Az agrár export a teljes kivitel 9%-át adta 2022-ben. Ebből pedig egyenesen következik, hogy más stakeholderek kerülnek helyzetbe, például a cégek vagy a hitelintézetek részéről (ld. cégek, hitelintézetek). A trendek alapján hazánk exportjának jelentős részét az autó-, elektronikai- és gyógyszeripar adja (8. ábra).

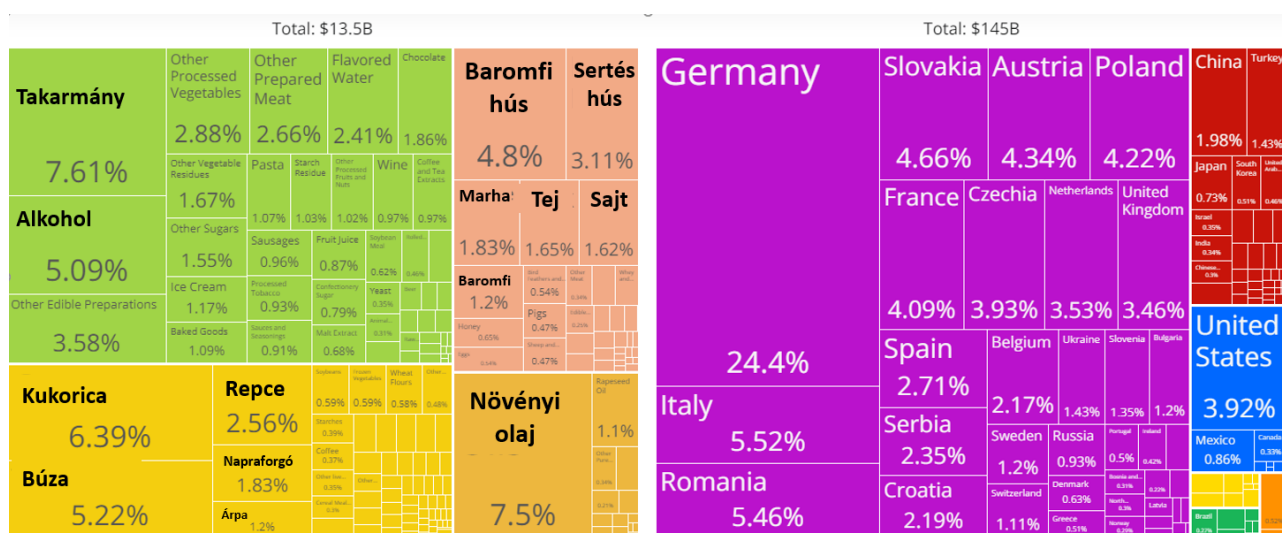
7. ábra: Magyarország export-szerkezete és a legfontosabb partnerországok 2022-ben

(Forrás: OEC.World, 2022)

8. ábra: Magyar agrártermékek export-szerkezete és partnerországok 2022-ben

(Forrás: OEC.World, 2022)

4.4.2. Kormányzat

A mindenkori kormányzat felelőssége és stratégia alkotási szerepe nyilvánvaló. Szükséges leszögezni azonban, hogy politikai berendezkedéstől függően változó, hogy az adott kormányzat milyen stratégiát követ. Ehhez kapcsolódik a lobbitevékenység is, ami például a nehézipari érdekeket erőteljesebben képviseli, mint az agrár-beruházásokét. Magyarország külkapcsolati rendszere rendkívül szerteágazó [43]. Ehhez mérten a kormányzat felülvizsgálta az eddigi stratégiát (az ország elhelyezése a külkapcsolati térben) és összefoglalta a szempontokat. Így a hazai külügyi kapcsolatrendszer és konnektivitás elve (Orbán, 2023) az alábbiak szerint foglalható össze:

1. Nemzeti értékek megőrzése
2. Koalíciók szervezése
3. Befektetők meghívása
4. Bajnok cégek kinevelése
5. Kitörési pontok, szektorok – pl. hadiipar, élelmiszeripar, infokommunikáció, járműipar, bankszektor, zöldenergetika
6. Fejlett infrastruktúra
7. Saját régió fejlesztése
8. Következő nemzedék
9. Találkozási pont, kereskedelmi csomópont (Szingapúr, Dubai)
10. Biztonságos környezet
11. Nemzeti érdekeken alapuló külpolitika
12. Béke támogatása, diplomáciai útkeresés

4.4.3. Helyi és nemzetközi társadalmi szervezetek

(The Brazilian Confederation of Agriculture and Livestock (CNA), German Iron Association (VDEh), FAO)

A társadalmi szervezetek elsősorban a lobbitevékenység gyakorlásában töltnek be fontos szerepet. Hangot adnak a kormányzati céloknak és nemzetközileg is képviselnek bizonyos érdekek. Kereskedelmi, vám- és állategészségügyi szabályok lefektetése és kommunikációja is lehet a feladatuk. Fontos, hogy csak bizonyos vállalatok érhetők el ezeken a szervezeteken keresztül. Így olyan cégek kiszorulhatnak a nemzetközi tenderekből, melyek valamilyen oknál fogva nem tagjai vagy ellenérdekeltek ezekkel a szervezetekkel szemben.

4.4.4. Tulajdonosok/Cégek

(GE Renewable Energy, Thales SE)

A MERCOSUR térség alapvetően nyersanyagokat (vasérc, fa, lítium) és feldolgozatlan (szója, búza) vagy félig-feldolgozott (vágott szarvasmarha és baromfi, cukor) termékeket szállít Európába. Az EU ezzel szemben magas hozzáadott értékű termékeket (autóbusz, bányagép, gyógyszer, hadianyag) szállít elsősorban Brazíliába és Argentínába. Az érdekelt cégek a fentebb már említett társadalmi szervezeteken keresztül nagy nyilvánosságot kapnak, de a bilaterális megállapodások sem ritkák. 2023-ban – mivel megrekedtek a MERCOSUR tárgyalások – ezek a kétoldali megállapodások előtérbe kerültek [44]. A környezetvédelmi

aggályokat fentartható agrár-beruházási csomagokkal kívánják orvosolni, míg a jövedelmezőbb oldalon védelmi ipari beruházásokat és high-tech technológiát értékesítenek. A kormányzati diplomácia képes hatékonyan támogatni a lobbizó vállalatokat, amivel komoly nemzetközi játszmákat folytatnak.

4.4.5. Hitelezők

A pénzügyi intézmények nagy befolyással rendelkeznek a diplomácia területén is. A legnagyobb beruházások sokszor a hitelintézetek kezdeményezésére öltenek formát. Az Itaipu-projekt Brazília és Paraguay egyik legnagyobb vállalkozása. A BNDES (Brazil fejlesztési bank), a Siemens vagy GE Renewable Energy hosszútávú befektetői a térségnek. A tudományos együttműködés és technológia-transzfer egyik legfontosabb tárgyalási platformja a Brazil-Amerikai tudományos és technológiai együttműködési bizottság.

Mondhatjuk, hogy a latin-amerikai térség pénzügyi lélegeztetőn van, mivel rendkívül módon kitett a nyersanyag-piaci viszonyoknak. Az európai és amerikai tőke működteti a nagyberuházások zömét. A BRICS kezdeményezés révén ugyan változik a helyzet, de a kínai és orosz beruházások még nem érték el számottevő mértéket.

4.4.6. Egyéb stakeholderek

- Cégvezetők
- Különleges politikai érdekeltségű csoportok (WWF)
- Munkavállalók
- Szállítók (hajózási társaságot)
- Média
- Versenytársak (JBS, Minerva and Marfrig ↔ ThyssenKrupp, Mercedes)
- Fogyasztók és érdekképviselői szervek

4.5 Földgáz

Minden gazdaság alapja az olcsó energia. Az olaj és gáz már egy évszázada áll az emberiség szolgálatában, mint energiahordozó. A nukleáris energia is terjedőben van, sőt a zöld-átállás jegyében, szinte az egyetlen alternatívát adja. A földgáz sokoldalúan felhasználható és pókhálószerűen befolyásolja a gazdasági, társadalmi folyamatokat. A jelentős földgázkészletekkel rendelkező országok markáns befolyással bírnak a globális energiapiacra, és erőforrásaikat diplomáciai eszközként is használják. A földgáz szállítása és elosztása kiterjedt infrastruktúrát igényel, beleértve a csővezetékeket, cseppfolyósított földgáz (LNG)

terminálokat és tároló létesítményeket. A gázinfrastruktúrába történő beruházás ösztönözheti a gazdasági növekedést, és munkahelyeket teremthet az építőiparban, a mérnöki és a kapcsolódó iparágakban. Ezek az elsősre nem direkt mezőgazdasági stakeholderek közép- és hosszútávon meghatározóak lehetnek nemzetközi tárgyalások során. Már régóta tart az a vita, hogy a nagyüzemi mezőgazdaságra vagy az önellátó közösségekre van-e nagyobb szükség [46]. Azon túl, hogy egyre nő a Föld népessége a modern mezőgazdasági vívmányokra, mint a nagyfokú gépesítettség és automatizáció, illetve a modern műtrágyákra és növényvédő szerekre, továbbra is nagyfokú igény van. Az üzleti érdekek a fő mozgatórugók itt is. Az információ alapú társadalmak energiaigényét [47], olcsó energiahordozókra kellene alapozni, azonban a nemzetközi kapcsolatok nagymértékben befolyásolják a beszerzési országot és az árat.

4.5.1. Energiahordozó

Az orosz-ukrán válság az elmúlt években (2022-24) megmutatta, hogy ha elzárják az olcsó gáz útját, akkor az egyoldalúvá váló energiahordozó beszerzés rendkívül sérülékennyé teszi Európa gazdaságát. LNG terminál építések, tranzakciós díjak komolyan megviselik a kétoldali kapcsolatokat [48]. A MERCOSUR térségből érkező olaj és gáz is nagyban tudná befolyásolni az EU versenyképességét, de az USA külpolitikája ezt jelentősen befolyásolja [49].

4.5.2. Műtrágya

A BAYERN, a Monsanto vagy a DuPont nem szociális alapon fejlesztenek technológiákat. Ezt szem előtt tartva érdemes megvizsgálni, hogy például a műtrágya előállítás és annak elosztása (eladása) hogyan történik.

Az ammónia az egyik kiindulási anyag a nitrogén-műtrágyához. Az ammóniát pedig többnyire földgázból állítják elő. És itt meg is érkeztünk egy újabb hatás-ellenhatás szituációhoz. Az orosz földgázból nagy mennyiségű ammóniát állítottak elő, amit csővezetéken Togliattiból Odesszába szállítottak. Itt tartályhajókba fejtették és többnyire európai kikötőkbe szállították tovább. Mint értékes, félig feldolgozott alapanyag, elsődleges katonai célponttá tette és nemrégiben fel is robbantották [50]. Földgáz és ammónia nem szállítható Európa felé.

De még jóval a fekete-tengeri gabona-export megállapodás előtt is voltak ráutaló jelek, hogy az orosz gázból készült műtrágya az egyik legkelendőbb termék a Földközi-tenger keleti medencéjében. A 2020. augusztus 4-iki Bejrúti események [51,63] rávilágítottak több olyan problémára [62] is, amik így vagy úgy, de kapcsolatba hozhatók a mezőgazdaságon átnyúló egyéb politikai szándékokkal.

Az egyik rögtön az ammónium-nitrát kérdése. A világ kevésbé szerencsés felén a hiányzó csapadék, gyenge tápanyagszolgáltató képességű talajok miatti termés kiesés egy részét igyekeznek nitrogén műtrágyával pótolni. Erre Bill Gates [52] is ráirányította a figyelmet korábban. Az egyszerűbb összetételű, olcsó trágyák a keresettek nyilvánvaló okokból. Az ebből fakadó hátrányok (Dobor et al., 2013) [53], mint a higroszkópos tulajdonság, körülményes tárolhatóság, könnyű lebomlás pedig tökéletes recept a katasztrófához. Az olcsó tápanyag kritikus kérdés, de feltétlenül mérlegre kell tenni, hogy hosszú távon mi a fontosabb. Tényleg szükség van kiemelkedő terméshozamokra rövid távon, hogy utána az elsavanyodó talajjal további hátrányok és beszűkülő vetésszerkezet legyen az egyetlen út? A hagyományos gazdálkodási gyakorlat (mint a gravitációs öntözés vagy szerves trágyázás) nem feltétlenül elvetendő dolgok pusztán csak azért, mert nem termelnek elegendő profitot hektáronként. Gazdasági elemzésekből [54] is kiderül, hogy a bejrúti kikötő felrobbanása egész Libanon gazdaságára hatással volt (megj.: Rotterdam lezárása [55] nem járt ennyire elsöprő hatással Hollandiára), a sok halálos áldozat pedig elfogadhatatlan. Hét (!) éven keresztül nem talált gazdára közel 3000 (!) tonna műtrágya. A profit és az emberélet itt újra szembekerült egymással.

4.6. Diplomáciai mozgatórugók

A három nagyhatalom közül az Amerikai Egyesült Államok és Oroszország elszakíthatatlan gyökerekkel kapcsolódik Európához. Kultúra és politikai értékek (értékrend) mindkettő visszavezethető valamely európai kultúrkörre, országra. A jelenlegi amerikai elnökválasztási kampányban is lényeges elem, hogy melyik jelölt, milyen értékrendet és kulturális „csomagot” hordoz. Mindig is fontos volt hangsúlyozni az írt (Kennedy, Reagan), a skótot (Trump), angol (Essex-Bush; Norfolk-Obama) gyökereket, hogy el tudja helyezni a választópolgár a saját értékrendi-palettáján a jelöltet. De ez a kulturális séma előre vetíti a diplomáciai hozzáállást is.

Kissinger hosszú éveken át fontos szerepet töltött be a kínai-amerikai kapcsolatokban. A katonai és gazdasági feszültség nő Tajvan kapcsán, de a szélesebben vett amerikai külpolitika még mindig erősen támaszkodik a '70-es években kialakított kissingeri, személyes(!) kapcsolatokra. Mint az amerikai diplomácia bölcs, tapasztalt öregje látogatott Kínába [56], ahol az öregek iránti tisztelet és a korábbi személyes kapcsolatok révén felvázolható egy járható utat mindkét nagyhatalom számára (Nógrádi, 2023). A nagy gabonarablás 1973-ban [57] rámutatott, hogy az agrártermékek legalább annyira fontosak, mint a kőolaj. Az Egyesült Államok 10 millió tonna gabonát exportált a Szovjetunióba, egy hosszabb aszályt követően. Mivel a Landsat 1 műhold csak hónapokkal később állt pályára, az amerikai fél nem volt

teljesen tisztában az orosz gabona-hiány mértékével. Az eredetileg csak takarmányként értékesített gabonát élelmiszerként is felhasználták, amivel a következő évben 50%-os élelmiszer drágulást okoztak az angolszász piacokon. Ahogy a gabona, úgy a tejpor is stratégiai árualap például Új-Zéland és Kína vonatkozásában. A személyes kapcsolatok kiemelten fontosak, különösen ideológiailag ennyire eltérő országok esetén. Rewi Alley [58, 59] tevékenységének köszönhető, hogy Kína kiemelt élelmiszer-beszállítója Új-Zéland. Alice Weidel (AfD) 2023 júniusi felszólalása [60] a német parlamentben (Bundestag), ráirányította a figyelmet a valós német nemzetközi célokra és érdekekre. Hosszasan sorolta azokat a sarokpontokat és eseményeket, melyek véleménye szerint Németország versenyképességének drasztikus visszaeséséhez vezettek (5. táblázat). A képviselőasszony felszólalása rávilágított, mennyire komplex az országok gazdasága. Az energiahordozók árának hatása egyértelműen befolyásol szinte minden ágazatot. A Zöld Átállás nemcsak az autóiparra, de az élelmiszer előállításra is hatással van, például a kieső termőterületekkel (erdősítés), vagy a karbon kredit bevezetésével (karbonelnyelő nem termelő gyep, ugar).

5. táblázat: Németország versenyképességének és gazdasági érdekérvényesítő képességének csökkenését okozó sarokpontok (Forrás: Saját munka, Alice Weidel [felszólalása](#) alapján)

Szuverenitás	Energiabiztonság	Zöld átállás	Ipari átalakítás	Közigazgatás
Bundeswehr képességszűkülése	Északi Áramlat szabotázs	*Nagy Ugrás 2045-ig CO ₂ semlegesség	Feldolgozó ipar megszüntetése	Túlzott bürokrácia
Himnusz nem éneklük	Fűtési törvény		Autóipar elektromos hajtás felé terelése	Lakáspiac összeomlása
Szociális juttatásban részesülők fele nem rendelkezik állampolgársággal	Atomenergia elleni fellépés, francia áram import		Nehézipar visszaszorítása és kiszervezése	
	Jármű ipar többlet áram igénye nem megoldott			

*André Tess számításai szerint évi 500 milliárd euróba kerülne

A diplomácia sokszor vesz fel portfóliójába nem közvetlen kormányzati ügyeket. Teszi ezt abból a megfontolásból, hogy ezeken a civil ügyeken keresztül, magasabb prioritású ügyekhez is zöld utat kap. Ilyen például a francia kezdeményezés a fenntartható mezőgazdaság támogatásával Braziliában [35]. Az alulról történő kezdeményezések egyszerű civil szándékból indulnak, hogy a szélesebben vett társadalomnak valamiféle igényét kielégítsék. Ilyen lehet egy környezetvédelemmel foglalkozó projekt (tisztá víz, levegő, szelektív hulladékgyűjtés) vagy védett fajok megőrzése az utókor számára (WWF). Az ilyen szervezetek komoly kormányzati támogatásból és magántőkéből működnek, aminek egyenes következménye, hogy előbb-utóbb a tiszta és egyenes célkitűzések homályos útra tévednek [61]. Egy védett fajok megmentésére

irányuló projekt az Északi-sarkkörön túl, egy huszárvágással száll szembe például az olajkitermelési törekvésekkel. Amikor az energiahordozók (olaj és gáz) szerepet kapnak, akkor a nagypolitikai érdekek és a diplomácia is megjelenik. Láncreakció-szerűen a jegesmedvék és bálnák megmentése hirtelen tengeri szállítási útvonalakról és orosz-amerikai ellentétekről kezd szólni.

Nemzeti erőforrásként kell tekinteni a kiterjedt **d**iplomáciai kapcsolatokra. Magyarország, külkapcsolati szempontból a 20 legfontosabb(!) ország egyike ([Global Diplomacy Index](#)). Ezek a kapcsolatok azonban csak abban az esetben lehetnek tartósak, ha meg vannak támogatva **i**nformációs, katonai (**m**) és gazdasági (**e**) célokkal, kapacitásokkal (Ruszin-Szendi, 2023).

5 Következtetések és javaslatok

A kompromisszum egy többé-kevésbé egyensúlyi állapot, ahol az alárendelt fél kénytelen engedményeket tenni. Ilyen módon a domináns stakeholder kiterjedt befolyást gyakorol az alárendelt félen. A hipotézisem arra építettem, miszerint a stakeholderek kompromisszumos érdekérvényesítése juttathatja el a tervezett megállapodást a jogerőre emelés szintjére. A követelések számbavétele során megállapítottam, hogy az aktuálpolitikai célok sokszor felülírják az adott ország külkereskedelmi stratégiáját és annak érvényesítési potenciálját. A legtöbb esetben a bilaterális egyezmények hatékonyabbnak bizonyultak, mint a hosszasan előkészített nagy térségi megállapodások. A történelmi távlatokban is bizonyított egyezmény, mint a Brit Gazdasági Nemzetközösség, hatékonynak bizonyult egy XXI. századi megújulást követően. Franciaország bilaterális megállapodása Braziliával pedig felvetette a kérdést, hogy egyáltalán szükség van-e a MERCOSUR térség egészére vonatkozó megállapodásra. Munkám során felvázoltam a diplomáciai mozgásteret a stakeholderek között. Az elérhető sajtóanyagok és korábban megjelent elemzések, dolgozatok segítségével felvázoltam az eddigi eredményeket, illetve a kudarcok körülményeit. Rávilágítottam olyan mozgatórugókra, amelyek a háttérből befolyásolják a kereskedelmi és diplomáciai kapcsolatokat (pl. hadiipari érdekek és zöld gazdaság export). A dolgozat készítése során teljesen világossá vált, hogy az országok, kormányok és egyéb stakeholderek közötti kapcsolatokat nem feltétlenül a hosszas előkészítés jellemzi. Egy-egy pillanatnyi politikai vihar nagyban befolyásolja például egy kormányzat külkapcsolatait, mely az adott érdekcsoport túlélését szolgálja. Mindig van rugalmas megállapodás. Legtöbb esetben kisebb-nagyobb gazdasági gesztusokon keresztül (pl.: Fenntarthatósági csomag Franciaország részéről a Brazil kormányzat felé). Javaslatom lenne a külkapcsolati szereplők felé, hogy több oldalról közelítsék meg a leendő megállapodásokat. Egy külkereskedelmi megállapodás hatékonyabban és gyorsabban megköthető, ha gesztust gyakorol a kezdeményező fél. Ez lehet adókedvezmény, de egyszerű oktatási program is, mely során a fogadó fél átérzi, hogy az egyezmény érte és nem ellene jön létre.

2. kép: Tüzérségi lőszer visszavásárlási lehetőség vámmentes szója export-piacért cserébe (Forrás: Saját szerkesztés)

6 Összefoglalás

A dolgozatban körüljártam a különböző érdekcsoportok működését, céljait. Elsősorban az EU-MERCOSUR megállapodásra koncentráltam, de érintettem egyéb megállapodásokat is (BRICS, Brit Gazdasági Közösség). A kormányzatok és a cégek, mint stakeholderek játszik a vezető szerepet. Diplomáciai eszközökkel, tárgyalások útján vázolják fel a szándékaikat, azonban a végleges döntések teljes mértékben pénzügyi alapokon történnek. Amennyiben a fogadó fél tisztában van azzal, hogy a kezdeményező fél nem önzetlenségből, hanem érdekből cselekszik, akkor elképzelhető akár egy win-win helyzet is. A megállapodás akkor fog jogerőre emelkedni, ha a jelentős befolyással bíró érdekeltek kompromisszumos megállapodásra jutnak.

A EU-MERCOSUR megállapodási folyamat az elmúlt évtizedek során többször újra indult, azonban az érdeellentétek következtében újra és újra elakadt. A feltárt, nagy befolyással rendelkező stakeholderek érdek-kompromisszumának kialakítása, a szövetségek formálódása folyamatosan zajlik. A legtöbb esetben a bilaterális egyezmények, mint a XXI. században megújult történelmi távlatú Brit Gazdasági Nemzetközösség, hatékonyabbnak bizonyultak, mint a hosszasan előkészített nagy térségi megállapodások. Franciaország megállapodása Brazíliával pedig felvetette a kérdést, hogy egyáltalán szükség van-e a MERCOSUR térség egészére vonatkozó megállapodásra. Az elérhető sajtóanyagok és korábban megjelent elemzések, dolgozatok segítségével ismertettem az eddigi eredményeket, illetve a kudarcok körülményeit. Munkám során felvázoltam a diplomáciai mozgásteret a stakeholderek között. Rávilágítottam olyan mozgatórugókra, amelyek a háttérből befolyásolják a kereskedelmi és diplomáciai kapcsolatokat, mint hadiipari érdekek vagy zöld gazdaság export. A MERCOSUR-tárgyalások többsége integratív típusú, ahol a felek megpróbálják növelni, szétnyújtani a tortát („extending the pie”) annak érdekében, hogy mindketten olyan darab birtokosai lehessenek, amely alapján mindkét fél győztesnek érezheti magát („win-win outcome”).

Az események elemzése alapján megállapítottam, hogy még formálódik a befolyással bíró érintettek közötti megállapodás és még nem látni a folyamat végét.

7 Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozom a családomnak amiért elviselték a hosszas távolléteket és a kutatással együtt járó fókuszált témájú beszélgetéseket. Feleségemnek külön köszönöm, hogy jó beszélgetőpartner volt. Olvasmányai, egyéni látásmódja sokat segített, hogy árnyaljam a dolgozat egyedi mondanivalóját.

Köszönettel tartozom a hallgatóimnak és kollégáimnak is, akik a gyakorlat mezején elviseltek és támogattak mire a dolgozat elkészült.

8 Irodalomjegyzék

- Atlantic Council (2020): Andrew Witherspoon/Axios <https://www.axios.com/top/2021/06/17>
- Corrado, Luisa; Cropper, Maureen and Rao, Akhil (2023): Space exploration and economic growth: New issues and horizons. Proceedings of the National Academy of Sciences (PNAS) 120(43)
<https://doi.org/10.1073/pnas.2221341120>
- Davutoğlu, Ahmet (2017): Stratégiai mélység. Antal József Tudásközpont, Budapest ISBN 9786155559136
- Dobor József, Kátai-Urbán Lajos, Szendi Rebeka (2013): Az ammónium-nitrát műtrágyák tárolásából származó veszélyek. Hadmérnök 8(2) p. 182-190.
- EDN HUB (2021): Jan HAGEMEJER, Andreas MAURER, Bettina RUDLOFF, Peter-Tobias STOLL, Stephen WOOLCOCK, Andréia COSTA VIEIRA, Kristina MENSAH and Katarzyna SIDŁO - Trade aspects of the EU-Mercosur Association Agreement.
- Éder Tamás (2020): Merre tovább magyar agrárgazdaság a 21. század elejének követelményei és a COVID-19 járvány tapasztalatai figyelembevételével?
- European Commission (2022): EU-MERCOSUR trade agreement - creating opportunities while respecting the interests of european farmers. v 1.1 <https://circabc.europa.eu/ui/#>
- EUROSTAT (2018): AFP Eurostat, rounded figures for 2018. A further 1.34 million euros in trade listed under „classified agreements”
<https://udgtv.com/noticias/el-mercosur-un-bloque-alicaido-que-espera-nuevo-impulso-de-la-ue/149631>
- EUROSTAT (2023): https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/region/details_mercosur-4_en.pdf
- EU Tanács Főtitkárság (2022): Az EU kereskedelmi tárgyalásai. Infografikák
<https://www.consilium.europa.eu/hu/infographics/eu-trade-negotiations/#0>
- GLOBALSTAT (2022): Argentina: Economic indicators and trade with EU- Giulio Sabbati and Marta Ruso
- Hegedűs Barbara (2022): Biztonság és védelempolitikai együttműködés és integrációs törekvések Dél-Amerikában a 21. században. PhD értekezés, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola
- Horváth Zoltán (2020): A védelmi tartalékolás története, jogszabályi alapjai, a tartalékok típusai és rendeltetése I. rész. Katonai Logisztika 2020. (1-2.) DOI: 10.30583/2020/1-2/284
- Horváth Zoltán (2022): A katasztrófavédelmi célú készletezés, mint a védelmi tartalékolás speciális feladatrendszere II. rész. Katonai Logisztika 2022. (1-2.)
<https://doi.org/10.30583/2022-1-2-171>
- Krugman, Paul (1978/2010): The theory of interstellar trade. Economic Inquiry 48(4) p. 1119-1123. ISSN 0095-2583, DOI: 10.1111/j.1465-7295.2009.00225.x

- Marshall, Tim (2019): A földrajz fogságában. Park kiadó, ISBN 9789633554111
- Murphy, T.W. (2022): Limits to economic growth. *Nat. Phys.* 18, 844–847.
<https://doi.org/10.1038/s41567-022-01652-6>
- Nógrádi György (2023): Kissinger szerint a világ. Kossuth Kiadó ISBN 9789635449941
- OECD World (2022): AJG Simoes, CA Hidalgo. The Economic Complexity Observatory: An Analytical Tool for Understanding the Dynamics of Economic Development. Workshops at the Twenty-Fifth AAAI Conference on Artificial Intelligence. (2011)
- Orbán Balázs (2023): Huszárvgás. MCC Press, ISBN 978 963 644 042 8
- Pető Krisztina (2023): Sínen van az EU – Új-Zéland kereskedelmi megállapodás. Magyar Állattenyésztők Lapja 28(3), p. 32.
- Ruszin-Szendi Romulusz (2023): A háború öt alapelve. Alexandra Kiadó, ISBN 9789635826278
- Zöldréti, Attila (szerk.); Vajda, László Sándor (szerk.) (2023): Agrárdiplomácia. Gödöllő, Magyarország, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (2023), 237 p.
 ISBN: 9789636240708 (online) ISBN: 9789636230692 MATER Press – Egyetemi Kiadványok

NET

1. Körforgásos gazdaság -
https://hu.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6rforg%C3%A1sos_gazdas%C3%A1g
2. Állami élelmiszer-tartalék -
https://index.hu/belfold/2016/09/07/tenyleg_nem_tartalekol_mar_nekunk_elelmiszert_az_allam/
3. Védelmi tartalékolás története -
http://epa.niif.hu/02700/02735/00091/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2020_01-02_284-318.pdf
4. Katasztrófavédelmi célú készletezés -
https://epa.oszk.hu/02700/02735/00096/pdf/EPA02735_katlog_2022_01-02_171-195.pdf
5. Gazdaságbiztonsági tartalék -
<https://njt.hu/jogszabaly/1994-84-20-22>
6. Kritikus infrastruktúra védelme -
<https://www.katasztrofavedelem.hu/109/kritikus-infrastrukturak-vedelmevel-osszefuggo-hatosagi-feladatok-jogszabalyok>
7. Német inkurrencia továbbadása -
<https://hu.euronews.com/2023/02/03/nemetorszag-88-darab-leopard-1-es-harkocsit-kuld-ukrainanak>

8. Brazil-német lőszer tárgyalások -
<https://www.vg.hu/kozelet/2023/01/brazilia-nem-szallit-loszert-a-nemet-gepardokhoz>
9. EU-MERCOSUR alapadatok -
<https://ednh.news/key-facts-about-the-blockbuster-eu-mercosur-trade-deal/>
10. Brazil-Magyar úrkutatói kapcsolatok -
https://www.bme.hu/hirek/20240131/Fejlodo_magyar_brazil_urkutatasi_kapcsolatok
11. KC-390 Millennium teherszállító repülőgép a Honvédségben -
<https://honvedelem.hu/hirek/a-brazil-kapcsolat.html>
12. WTO és az EU Mezőgazdasági tárgyalások -
https://agriculture.ec.europa.eu/international/agricultural-trade/wto-and-eu-agriculture_hu
13. WTO tárgyalások megfeneklése -
<https://agraragazat.hu/hir/olaj-a-tuzre/>
14. MERCOSUR egyezmény elleni érvek -
<https://agraragazat.hu/hir/mercosur-szabadkereskedelmi-egyezmeny-karos-hatas-mezogazdasag/>
15. BRICS az új világrendben -
<https://www.youtube.com/watch?v=9BeQmOGWaGk>
16. BRICS hatása Dél Amerikára -
<https://americasquarterly.org/article/how-brics-expansion-will-impact-south-america/>
17. BRICS a Nyugat kihívója Kis Benedek József -
<https://www.youtube.com/watch?v=E-de4tyDFIg>
18. BRICS a Nem-Nyugat lázadása Bogár László -
https://www.youtube.com/watch?v=sMA3rK_Lr2w
19. Acél és alumínium háború USA-Európa -
<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20231208/ujrakezdheti-tortenelmi-haborujat-europa-amerikaval-656711>
20. Lula elnök kommunista-e vagy sem -
<https://www.dw.com/en/brazils-lula-da-silva-the-communist-who-wasnt/a-64240797>
21. Brazil-Izraeli ellentét a Gázai konfliktus miatt -
<https://mandiner.hu/kulfold/2024/02/a-brazil-allamfo-holokauszot-es-nepirtast-emlegetett-a-gazai-haboru-kapcsan-azonnal-elindult-a-tiltakozas>
22. Dél Amerikai Közös Piac (MERCOSUR) -
https://hu.wikipedia.org/wiki/D%C3%A9l-amerikai_K%C3%B6z%C3%B6s_Piac

23. von der Leyen NATO főtitkár -
<https://magyarnemzet.hu/kulfold/2023/04/ursula-von-der-leyen-mint-nato-fotitkar>
24. Ellenállás a MERCOSUR megállapodás miatt -
https://magyarnemzet.hu/kulfold/2023/06/nagy-az-ellenallas-az-eu-mercosur-kereskedelmi-egyezmey-miatt#google_vignette
25. Betiltott marhahús import az erdőirtás miatt -
<https://prove.hu/brazilia-esoerdo-marhatenyesztes-erdoirtas-amazonas/>
26. Uniós karbonvám: Klímavédelem vs. Kereskedelmi háború -
<https://www.portfolio.hu/krtk/20210813/unios-karbonvam-kulcsmegoldas-a-klimaharcban-vagy-egy-kereskedelmi-haboru-kezdet-496190>
27. Kétséges élelmiszerbiztonság a MERCOSUR térségben -
<https://www.nak.hu/agazati-hirek/elelmiszeripar/151-hus-baromfiipar/97714-sokat-arthat-a-tervezett-eu-mercosur-megallapodas>
28. Magyar etanol piac -
<https://agraragazat.hu/hir/etanol-kukorica/>
29. EU mezőgazdasági belpiacának védelme - Györffy Balázs -
https://www.youtube.com/watch?v=-VVJiVo_xgw
30. Rövidülő ellátási láncok, deglobalizáció -
<https://novekedes.hu/elemzesek/soha-nem-latott-fordulat-zajlodik-a-globalizacioban-ehhez-nekunk-is-alkalmazkodni-kell>
31. Macron és Lula az Amazonas megmentéséért -
<https://foreignpolicy.com/2024/03/29/brazil-france-lula-macron-amazon-global-south/>
32. Macron és Lula Thales tengeralattjáró építés Sao Paoloban -
<https://www.reuters.com/world/americas/macron-lula-launch-submarine-built-brazil-with-french-tech-2024-03-27/>
33. Latin Amerika nem támogatja Zelenszkij politikáját -
<https://magyarnemzet.hu/kulfold/2023/07/eket-vert-zelenszkij-brusszel-es-latin-amerikai-oroszagok-koze>
34. IMF 900 millió \$ finanszírozás Ukrajnának -
[Az orosz–ukrán háború 657. napja – Az IMF újabb 900 millió dolláros részletet bocsát Ukrajna rendelkezésére \(vg.hu\)](https://www.vg.hu/az-orosz-ukran-haboru-657-napja-az-imf-ujabb-900-millio-dollaros-reszletet-bocsat-ukrajna-rendelkezesere)
35. EU-MERCOSUR megállapodás a fenntartható mezőgazdaság jegyében -
<https://www.euractiv.com/section/economy-jobs/news/eu-mercosur-trade-deal-clashes-over-agriculture-sustainability-persist/>
36. Oroszország a BRICS-ben a dollármentesítésről -
<https://oroszhirek.hu/oroszorszag-felszolitotta-a-brics-csoportot-a->

dollarmentesitesre/?fbclid=IwAR2e8gYx46F4ziOHG49IKxavuedMizs1PK3K1oJmCeQfnX7GLKC5Fi525Sw

37. Thyssenkrupp Dél Amerikában -
<https://www.thyssenkrupp-brazil.com/company>
38. Berco gépgyártás -
<https://www.industrialsage.com/berco-expands-its-platinum-line-of-products/>
39. Mercedes Braziliában -
<https://www.reuters.com/business/autos-transportation/mercedes-benz-lay-off-3600-workers-brazil-2022-09-06/>
40. Német kormány részesedést akar a Thyssen-Krupp Marine Systems cégben -
<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20230912/hatalmas-beruhazasra-keszul-nemetorszag-reszesedest-szerezne-a-vilag-vezeto-tengeralattjaro-gyartojaban-639311>
41. Egyesült Királyság kitiltja az orosz gyémántot -
<https://www.politico.eu/article/uk-move-ban-russia-diamonds-eu-pressure-follow/>
42. Szankciók alatt nem álló orosz áruk -
<https://bellona.org/news/air-pollution/2023-04-europe-continues-to-buy-products-from-russias-dirtiest-companies>
43. Nemzetiérdek alapú külpolitika -
<https://kormany.hu/hirek/a-magyar-kulpolitika-nemzetiérdek-alapu>
44. Holland biotech cég (DSM) felvásárol brazil takarmánycéget (Prodap) -
<https://www.dsm.com/corporate/news/news-archive/2022/dsm-acquires-brazils-leading-animal-nutrition-technology-company-to-boost-precision-services-offering-07062022.html>
45. EU – Új-Zéland szabadkereskedelmi megállapodás -
<https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2023/06/27/eu-new-zealand-council-adopts-the-decision-to-sign-free-trade-agreement/>
46. Kisgazdaságok végnapjai -
<https://mezohir.hu/2023/08/25/agrar-segelykialtas-vegnapjaikat-elik-a-kisgazdasagok-mezogazdasag/>
47. Orosz uránt vásárolt USA -
<https://hirado.hu/blog/cikk/2023/09/08/igy-lesz-az-orosz-uranbol-amerikai>
48. Magyar-Horvát olajvezeték háború -
<https://telex.hu/gazdasag/2024/01/19/a-magyar-horvat-vezetekhaboru-az-egesz-regio-dizelellatasat-veszelyezteti>
49. Venezuelai olajexport Európába -
<https://www.reuters.com/business/energy/venezuelan-oil-cargo-eni-departing-supertanker-load-next-document-sources-2022-06-17/>

50. Togliatti-Odesza ammónia vezeték felrobbantása -
<https://magyarnemzet.hu/kulfold/2023/06/orosz-vedelmi-tarca-felrobbantottak-a-togliatti-odessza-ammoniumvezeteket>
51. Libanoni műtrágya robbanás -
<https://www.reuters.com/article/us-lebanon-security-blast/beirut-reels-from-huge-blast-as-death-toll-climbs-to-at-least-135-idUSKCN25107B>
52. Bill Gates műtrágya business -
<https://www.gatesnotes.com/Development/Why-I-love-fertilizer>
53. Ammónium-nitrát tárolása -
http://www.hadmernok.hu/132_17_doborj.pdf
54. Bejrúti robbanás pénzügyi hatása -
<https://www.marketwatch.com/story/heres-why-the-massive-explosion-in-beirut-will-deepen-lebanons-financial-nightmare-2020-08-05>
55. Korona-vírus hatása Rotterdam kikötői forgalmára -
<https://www.railfreight.com/intermodal/2020/04/16/port-of-rotterdam-throughput-drops-up-till-20-this-year-due-to-coronavirus/?gclid=accpt>
56. Kissinger utolsó látogatása Pekingben, Kínai-Amerikai kapcsolatok Kiss Rajmund -
<https://youtu.be/Z3BRxAfMVsl>
57. A Nagy Gabonarátlás 1972-ben -
https://en.wikipedia.org/wiki/1973_United_States%E2%80%93Soviet_Union_wheat_deal
58. Rewi Alley - https://en.wikipedia.org/wiki/Rewi_Alley
59. Kínai-Új-Zélandi kapcsolatok -
https://www.youtube.com/watch?v=2Y7v2VCwo_E
60. Alice Weidel Zöld Átalakítás -
<https://www.elemi.hu/nemetszagban-is-van-remeny-dr-alice-weidel-alaposan-kiosztotta-a-baloldalt-video/>
61. Oroszország vs. WWF az Északi Sarkról -
<https://oroszhirek.hu/oroszorszag-nemkivanatos-szervezetnek-minositette-a-termeszetvedelmi-vilagalapot-wwf/>
62. A bejrúti ammónium-nitrát eredete -
<https://24.hu/kulfold/2020/08/05/libanon-robbanas-beirut-ammonium-nitrat-hajo-hatosagok/>
63. Robbanóanyag nem volt tárolva a műtrágya mellett -
<https://sputniknews.com/middleeast/202008051080071615-no-explosives-were-stored-near-substances-that-exploded/>
64. Európa fegyverkezik -
<https://www.sipri.org/visualizations/2024/steep-rise-european-arms-imports>

65. Argentina nem zárja ki a MERCOSUR megállapodást és az OECD tagságot, de elutasítja a BRICS csatlakozást -
<https://www.reuters.com/world/americas/argentinas-new-government-wants-strike-eu-mercosur-deal-someday-somehow-mondino-2023-12-04/>
66. Lula da Silva brazil elnök az ukrán háborúról -
<https://neokohn.hu/2023/06/13/a-brazil-elnok-szerint-sincs-katonai-megoldasa-az-ukrajnai-konfliktusnak/>
67. EU-MERCOSUR megállapodás Belga és Brazil szemmel -
<https://www.dw.com/en/what-does-eu-mercosur-trade-deal-mean-for-ranchers/a-66203231>
68. Hat új tag a BRICS-ben -
<https://neokohn.hu/2023/08/24/hat-uj-taggal-bovul-a-brics/>
69. Olaj, szója és gabona kereslet az Európai piacon -
<https://www.cbi.eu/market-information/grains-pulses-oilseeds/what-demand>
70. Javier Mile argentin elnök és a MERCOSUR -
<https://hirado.hu/kulfold/cikk/2023/11/20/felgyorsulhatnak-a-del-amerika-es-az-eu-kozti-kereskedelmi-targyalasok-diplomatak-szerint>

9 Ábrák és táblázatok jegyzéke

1. táblázat: EU és MERCOSUR kereskedelmi mérlege, 4. oldal
2. táblázat: MERCOSUR Import vámtarifák (Forrás:EUROSTAT), 9. oldal
3. táblázat: Az EU belső piaca számára érzékeny árukra vonatkozó import kvóta-tervek (Forrás: EU Comission), 9. oldal
4. táblázat: Magyar agrárattasék a nagyvilágban (Forrás: NAK), 18. oldal
5. táblázat: Németország versenyképességének és gazdasági érdekérvényesítő képességének csökkenését okozó sarokpontok (Forrás: Saját munka, Alice Weidel felszólalása alapján), 26. oldal
1. ábra: Egy főre jutó éves GDP növekedés a MERCOSUR országokban és az EU-27-ben (Forrás: GLOBALSTAT), 5. oldal
2. ábra: Az EU és a MERCOSUR országok export-importja (Forrás: EUROSTAT), 7. oldal
3. ábra: Az EU és a négy legjelentősebb MERCOSUR ország közötti kereskedelem alakulása 2012-2022 között (Forrás:EUROSTAT), 8. oldal
4. ábra: Magyarország kiemelt agrárkapcsolati partnerei (Forrás: Saját munka), 17. oldal
5. ábra: Stakeholderek érdekszféránkénti felosztása (Forrás: Saját szerkesztés), 19. oldal

6. ábra: Nagyhatalmak érdekszférái (2020) (Forrás: Atlantic Council), 20. oldal
7. ábra: Magyarország export-szerkezete és a legfontosabb partnerországok 2022-ben (Forrás: oec.world), 21. oldal
8. ábra: Magyar agrártermékek export-szerkezete és partnerországok 2022-ben (Forrás: OEC.world), 21. oldal
1. kép: Lula da Silva brazil és Emmanuel Macron francia elnök az amazóniai esőerdőben Forrás: Filipe Bispo/Anadolu via Getty, 11. oldal
2. kép: Tüzérségi löszer visszavásárlási lehetőség vámmentes szója export-piacért cserébe, 28. oldal

10 Nyilatkozatok

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Dr. Halász András
A Hallgató Neptun kódja: ZA0FLW
A dolgozat címe: Az EU és a MERCOSUR országok együttműködéséhez kapcsolódó stakeholdereinek (érintettek) feltárása és klasszifikálása, valamint befolyásuk elemzése
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
A konzulens tanszékének a neve:

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

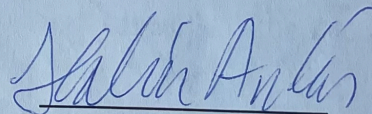
A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumba. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védelmet követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumban.

Kelt: Gödöllő, 2024. április 28.

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

NYILATKOZAT

Dr. Halász András (hallgató Neptun azonosítója: **ZA0FLW**) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom¹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*2}

Kelt: Budapest, 2024 év április hó 24. nap

belső konzulens

¹ A megfelelő aláhúzendó.

² A megfelelő aláhúzendó.